

ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО
ИСТОРИЯ И ЦИВИЛИЗАЦИЯ

4 юни 2020 г. – Вариант 1

ПЪРВИ МОДУЛ (време за работа – 60 минути)

Отговорите на задачите от 1. до 30. вкл. отбелязвайте в листа за отговорите!

1. Кой български хан/кан завладява територии с богати солни залежи в Карпатите?

- А) Тервел
- Б) Крум
- В) Омуртаг
- Г) Пресиян

2. Кое НЕ е причина за налагането на християнството в България?

- А) славяни и българи да се обединят в един народ
- Б) българската армия да стане по-силна
- В) да се засили властта на владетеля
- Г) да се повиши международният авторитет на България

3. Кой старобългарски книжовник и в кое произведение съобщава годината на създаването на славянската азбука?

- А) Йоан Екзарх в „Шестоднев“
- Б) Климент Охридски в „Пространно житие на Методий“
- В) Константин Преславски в „Учително евангелие“
- Г) Черноризец Храбър в „За буквите“

4. Коя битка води цар Симеон Велики през X в. срещу Византия?

- А) при Аркадиопол
- Б) при р. Ахелой
- В) при р. Сперхей
- Г) при Траянови врата

5. С кое социално-религиозно учение е свързан откъсът от произведение на Презвитер Козма?

„Вънино еретиците са като овце: кротки, смирени и мълчаливи. Наглед лицата им са бледи от лицемерния пост. Дума не продумват, не се смеят с глас, не любопитстват и се пазят от чужд поглед. Вънино правят всичко, за да не ги отличават от правоверните християни, а вътрешно са вълци и хищници, както рече Господ./.../“

- А) отшелничество
- Б) богомилство
- В) исихазъм
- Г) варлаамитство

6. Коя е вярната хронологическа последователност на посочените събития?

битката при Траянови врата (1); завладяването на Охрид от ромеите (2); въстанието на Петър Делян(3); завладяването на Преслав от княз Светослав (4)

- А) 1,2,3,4
- Б) 3,4,2,1
- В) 4,1,2,3
- Г) 2,4,1,3

7. Коя миниатюра е свързана с историята на Второто българско царство?

А)

Б)

В)

Г)

8. Кой български паметник, включен в списъка на ЮНЕСКО за световно и културно наследство, е от XIII в.?

- А) Казанлъшката гробница
- Б) Рилският манастир
- В) Мадарският конник
- Г) Боянската църква

9. Кое събитие от средновековната българска история е датирано НЕПРАВИЛНО?

- А) цар Калоян обсажда Солун – 1207 г.
- Б) победа на цар Иван Асен II в битката при Клокотница – 1218 г.
- В) възстановяване на Българската патриаршия – 1235 г.
- Г) начало на въстанието на Ивайло – 1277 г.

10. Кое антиосманско въстание в българските земи е свързано с австро-турските войни през XVI век?

- А) на Константин и Фружин
- Б) Първо Търновско
- В) Второ Търновско
- Г) Чипровско въстание

11. Кое понятие отговаря на дадения пример?

През XVI - XVII в. Османската империя започва да сключва договори с големите европейски държави, в които предоставя на поданиците им значителни стопански и правни привилегии.

- А) репарации
- Б) контрибуции
- В) капитулации
- Г) окупации

12. От кое възрожденско произведение е откъсът?

„...За вас е потребно и полезно да знаете известното за делата на вашите бащи, както знаят всички други племена и народи своя род и език, имат история и всеки грамотен от тях знае, разказва и се гордее със своя род и език... Но някои не обичат да знаят за своя български род, а се обръщат към чужда култура и чужд език и не се грижат за своя български език, но се учат да четат и говорят по гръцки и се срамуват да се нарекат българи...“.

- А) „Буквар с различни поучения“ на Петър Берон
- Б) „Стематография“ на Христофор Жефарович
- В) „Житие и страдания грешнаго Софрония“ на Софроний Врачански
- Г) „История славянобългарска“ на йеромонах Паисий Хилендарски

13. Кое понятие е свързано с икономическите промени в българските земи през Възраждането?

- А) прония
- Б) чифлик
- В) симония
- Г) ангария

14. Кое събитие е от първата четвърт на XIX в.?

- А) издаден е Ферманът за учредяване на Българската екзархия
- Б) отпечатан е първият брой на в. „Дунавски лебед“
- В) издаден е „Рибният буквар“
- Г) открита е Болградската гимназия

15. Каква идея предлага Софроний Врачански в своята „Молба“, изпратена до ген. Кутузов по време на Руско-турската война от 1806 – 1812 г.?

- А) обособяване на автономна българска област в рамките на Руската империя
- Б) възстановяване на независимата българска държава
- В) създаване на комитет, който да представлява всички българи в Руската империя
- Г) създаване на благотворителна организация, която да помага на българите след изтеглянето на руските войски

16. Българският революционен централен комитет (БРЦК) в Букурещ и Вътрешната революционна организация (ВРО) в българските земи се създават, за да:

- А) организират участието на българите в нова руско-турска война
- Б) подготвят въстание за освобождението на България от османска власт
- В) постигнат с мирни средства автономията на България
- Г) подготвят чети за освобождението на българските земи

17. За коя историческа личност се отнася текстът?

Той е роден в град Копривщица. Живее 10 години в Русия. След като заминава за Букурещ започва да издава в. „Свобода“, а по-късно и в. „Независимост“. Той е един от водачите на революционната емиграция в Букурещ.

- А) Георги Раковски
- Б) Васил Левски
- В) Любен Каравелов
- Г) Георги Мамарчев

18. За района на кой град се отнася гравюрата „Розобер“ на Феликс Каниц?

- А) Филибе
- Б) Казанлък
- В) Русчук
- Г) Татар Пазарджик

19. Кой войвода участва в Априлското въстание?

А)

Б)

В)

Г)

20. Коя мисъл принадлежи на българския революционер от снимката?

- А) „Погледайте на Швейцария и Америка и вие ще видите, че щастието човеческо се заключава не на скиптер и трон..., а на чиста човеческа слобода.“
 Б) „Мечом са българите своя свобода изгубили, мечом пак трябва да я добият.“
 В) „Единственият изход из това грозно положение, в което се намира народът, е революцията и то революция народна, незабавна, отчаяна!“
 Г) „...с една обща революция да се направи коренно преобразуване на сегашната държавна деспотско-тиранска система и да се замени с демократска република.“

21. Кой министър-председател на Княжество България провежда политика на протекционизъм?

- А) Тодор Бурмов
 Б) Драган Цанков
 В) Петко Каравелов
 Г) Стефан Стамболов

22. Кое твърдение за грамотността в България в посочения период е НЕВЯРНО?

Грамотност на населението в България за периода 1887 – 1910 г.				
Година	Процент грамотни		Процент неграмотни	
	Мъже	Жени	Мъже	Жени
1887 година	17,1	1,5	82,9	98,5
1900 година	36,0	11,2	64,0	88,8
1905 година	40,7	14,7	59,3	85,3
1910 година	46,3	20,5	53,7	79,5

- А) Значително се увеличава грамотното население в България.
 Б) Неграмотността при жените е два пъти повече, отколкото при мъжете.
 В) Неграмотността при мъжете е намалела повече, отколкото при жените.
 Г) Грамотността при мъжете е по-висока, отколкото при жените.

23. Кое от историческите събития се случва най-рано във времето?

- А) Кресненско-Разложкото въстание
- Б) обявяването на България за независимо царство
- В) Илинденско-Преображенското въстание
- Г) подписването на Ньойския мирен договор

24. Военните действия от коя война са представени на картата?

- А) Първата балканска
- Б) Междусъюзническата
- В) Сръбско-българската
- Г) Първата световна

25. С кое събитие е свързано изображението?

- А) борбата за надмощие във Втората световна война
- Б) налагането на Версайския ред в Европа
- В) бомбардировките над Хиросима и Нагасаки
- Г) отношенията по време на Студената война

Надпис на карикатурата:

„Давид срещу Голиат и Давид разсече гиганта“

26. Кой военно-политически съюз ръководи Съюзът на съветските социалистически републики (СССР) в годините на Студената война?

- А) Северноатлантическия пакт
- Б) Организация на обединените нации
- В) Организацията на Варшавския договор
- Г) Съвета на Европа

27. Характерен белег на демократичното общество е:

- А) пълен контрол на словото, печата и организациите
- Б) въвеждане на държавна планова икономика
- В) народовластие и изборност на институциите
- Г) власт, осъществявана от един лидер, партия и идеология

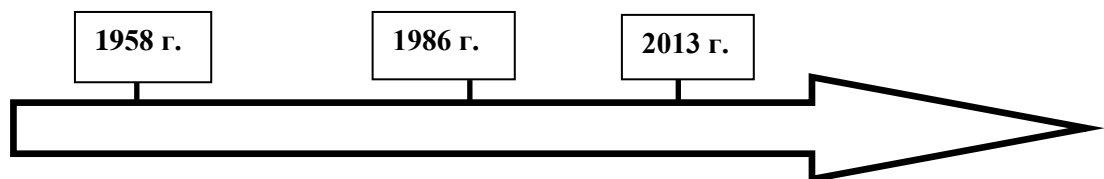
28. С коя личност може да бъде свързано понятието „култ към личността“?

- А) Леон Блум
- Б) Йосиф Сталин
- В) Невил Чембърлейн
- Г) Хари Труман

29. Кой политик използва израза „желязна завеса“ за разделението на Европа след края на Втората световна война?

- А) Удроу Уилсън
- Б) Жорж Клемансо
- В) Уинстън Чърчил
- Г) Франклин Делано Рузвелт

30. Присъединяването към Европейския съюз на коя държава е пропуснато на линията на времето?

- А) Испания
- Б) Хърватия
- В) България
- Г) Франция

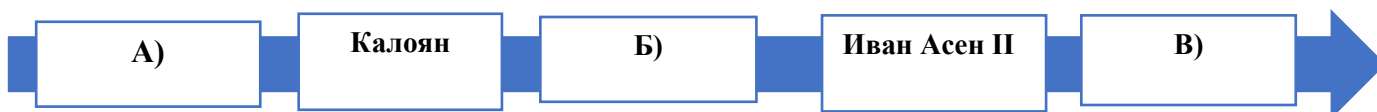
ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО
ИСТОРИЯ И ЦИВИЛИЗАЦИЯ

4 юни 2020 г. – Вариант 1

ВТОРИ МОДУЛ (време за работа – 60 минути)

Отговорите на задачите от 31. до 38. вкл. запишете в свитъка за свободните отговори!

31. На линията на времето са представени владетели от Второто българско царство. Срещу буквите в свитъка за свободните отговори запишете съответстващите им имена така, че да бъде спазена хронологическа последователност на тяхното управление.

32. Срещу съответната буква в свитъка за свободните отговори запишете името на историческата личност, която отговаря на описанието.

А) български цар, водил битката при Велбъжд през 1330 г.

Б) лидер на Народната партия, министър-председател през 1894 – 1899 г.

В) съветски политик и държавник, след Втората световна война налага съветски модел на управление в Източна Европа

33. Срещу съответната буква в свитъка за свободни отговори запишете историческата личност и века, свързани с посоченото събитие/факт.

А) поява на отшелничеството в България

Б) избухване на Кресненско-Разложкото въстание

В) създаване на Обществото на народите

34. Срещу съответната буква в свитъка за свободните отговори запишете подходящото понятие/термин (конфискация, прокламация, революция, дуализъм, цензура, самоуправление), което съответства на даденото определение.

- А) тържествено обръщение, с което се обявява нещо важно от държавници, политици и др.
- Б) контрол на управляващите върху медии, печат, лично творчество и евентуална забрана на публикации
- В) философско учение, което признава съществуването на две равноправни начала

35. За всяко от изброените понятия посочете конкретен пример от българската средновековна история.

- А) светец
- Б) монетосечене
- В) севастократор

36. Прочетете внимателно текста и отговорете на поставените въпроси.

- А) Как се нарича „Първата България“, описана в текста, и кой е нейният последен владетел ?
- Б) Как се нарича „Другата България“, описана в текста, и коя е нейната столица?
- В) Как се нарича „Третата България“?

„Сега трябва да се отбележат страните между Дунав и морето, в които съм бил. Аз бях в три области, които и трите се наричат България. Първата България се простира там, където се преминава от Унгария през Железните врата. Столицата ѝ се нарича Видин. Другата България лежи срещу Влахия, а столицата ѝ се нарича..... Третата България се намира там, където Дунав се влива в морето. Столицата ѝ се нарича Калиакра...“

Из „Пътепис“ на Ханс Шилтбергер

37. Разгледайте картосхемата и отговорете на поставените въпроси.

А) Войските на кои две държави се сражават в тази битка?

Б) През кой век се води сражението?

В) Кой постига победа? Какви са последиците?

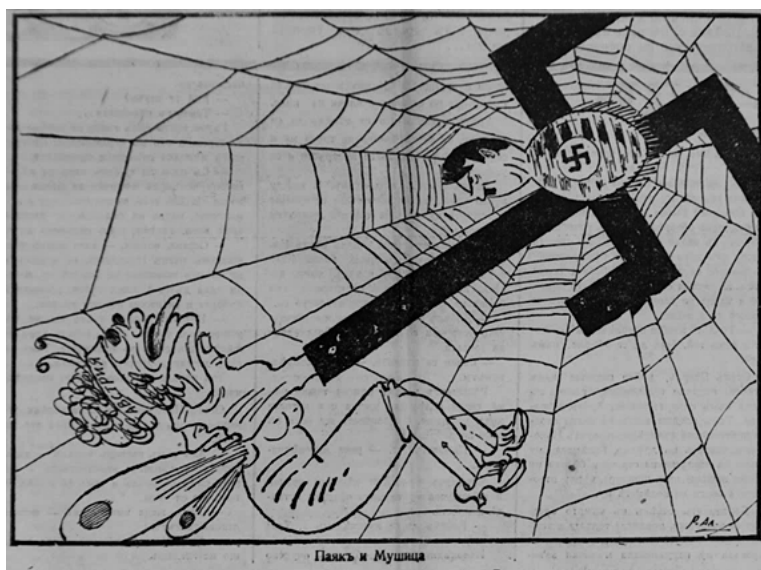

38. Разгледайте карикатурата и отговорете на поставените въпроси.

А) За кои две държави се отнася карикатурата?

Б) С кой термин означаваме събитието, представено на карикатурата?

В) Клаузите на кой договор са нарушени чрез това събитие?

„Паляк и мушица“, Райко Алексиев

ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО
ИСТОРИЯ И ЦИВИЛИЗАЦИЯ

4 юни 2020 г. – Вариант 1

ТРЕТИ МОДУЛ (време за работа – 120 минути)

В свитъка за свободните отговори напишете в обем до 3 страници отговор на историческия въпрос:

Как се заражда националната идея през Възраждането?

При отговора вземете под внимание следните въпроси:

1. Какви промени настъпват в развитието на стопанството и в социалната структура на българското общество?
2. Защо „История славянобългарска“ на Паисий Хилендарски е определяна като програма на националното Възраждане?
3. Каква е ролята на Софроний Врачански за реализиране на заложените в „История славянобългарска“ цели и как той доразвива националноосвободителната идеология?
4. Какви са ролята и мястото на Паисий Хилендарски и Софроний Врачански в духовното и политическото възраждане на българите?

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА
ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО
ИСТОРИЯ И ЦИВИЛИЗАЦИЯ – 4 юни 2020 г.

ВАРИАНТ № 1

Задача от 1 до 30.

Ключ с верните отговори

Въпрос №	Верен отговор	Брой точки
1.	Б	1
2.	Б	1
3.	Г	1
4.	Б	1
5.	Б	1
6.	В	1
7.	В	1
8.	Г	1
9.	Б	1
10.	Б	1
11.	В	1
12.	Г	1
13.	Б	1
14.	В	1
15.	А	1
16.	Б	1
17.	В	1
18.	Б	1
19.	Г	1
20.	В	1
21.	Г	1
22.	Б	1
23.	А	1
24.	В	1
25.	А	1
26.	В	1
27.	В	1
28.	Б	1
29.	В	1
30.	В	1

Задача 31. – 3 точки

- А) Петър (Петър IV)
- Б) Борил
- В) Коломан (Калиман) Асен

Задача 32. – 3 точки

- А) Михаил III Шишман
- Б) Константин Стоилов
- В) Йосиф Сталин

Задача 33. – 6 точки

Събитие	Личност	Век
А) основоположник на отшелничеството в България	Св. Йоан (Иван) Рилски	X
Б) избухване на Кресненско-Разложкото въстание	Стоян Карастоилов, Адам Калмиков, митрополит Натанаил Охридски, Димитър Попгеоргиев, Ильо Марков	XIX
В) създаване на обществото на народите	Удроу Уилсън	XX

Задача 34. – 3 точки

- А) прокламация
- Б) цензура
- В) дуализъм

Задача 35. – 6 точки

Примерни отговори

- А) Йоан (Иван) Рилски, Боян-Енравота, Борис-Михаил, цар Петър, Патриарх Евтимий, Теодосий Търновски
- Б) цар Иван Асен II
- В) Калоян, Александър, Стрез

Възможни са и други отговори

Задача 36. – 5 точки

- А) Видинско царство; цар Иван Срацимир
- Б) Търновско царство; Търновград (Търново)
- В) Добруджанско деспотство

Задача 37. - 5 точки

- А) България и Византия
- Б) XI век

В) Византия (византийците); Византия печели надмощие в двубоя с българите; българите губят двубоя с империята; българските земи след няколко години падат под византийска власт

Задача 38. - 4 точки

А) Германия и Австрия

Б) аншлус

В) Версайският

ВТОРА ЧАСТ – 35 точки

Отговор на исторически въпрос:

Как се заражда националната идея през Възраждането?

При отговора вземете под внимание следните въпроси:

1. Какви промени настъпват в развитието на стопанството и социалната структура на българското общество? – **7** точки
2. Защо „История славянобългарска“ на Паисий Хилендарски е определяна като програма на националното Възраждане? – **10** точки
3. Каква е ролята на Софроний Врачански за реализиране на заложените в „История славянобългарска“ цели и как той доразвива националноосвободителната идеология? – **10** точки
4. Какви са ролята и мястото на Паисий Хилендарски и Софроний Врачански в духовното и политическо възраждане на българите? – **8** точки

35 точки се получават за пълен отговор, който включва:

- Определяне и изясняване на ключовите понятия в заглавието;
- Отговори на петте съпътстващи въпроса;
- Правилен подбор на основните факти;
- Анализ и обобщения на основата на аргументирани твърдения и верни факти;
- Висока езикова и правописна култура.